

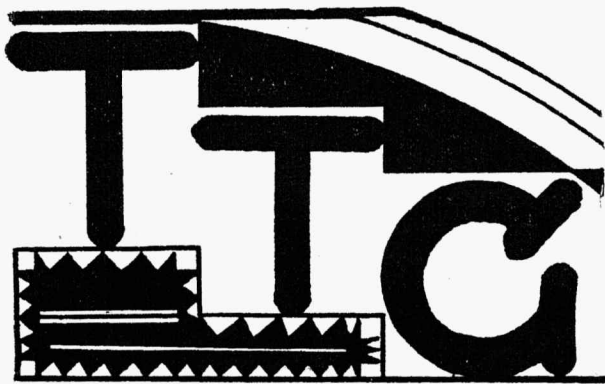
TTG

**TARTU TÛTARLASTE-
GÛMNAASIUMI JA
TARTU TÛTARLASTE-
KESKKOOLI AJAKIRI**

Nr. 2

20. OKT. 1934

VII AASTAKÄIK

TARTU TÛTARLASTE-
GÛMNAASIUMI JA TARTU
TÛTARLASTEKESKKOOLI
HÄÄLEKANDJA

Nr. 2.

20. oktoober 1934.

VII aastakäik.

Väljaandja: Tartu tütarlastegümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud; abid: A. Raielo ja S. Liiv. Tegev toimetaja: H. Puusepp. Toimetuse liikmed: H. Albert, L. Herman, E. Mõrd, L. Reinberg, A. Repson, E. Tobias. Talituse juhataja: V. Käpa. Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. — „T.T.G.“ ilmub aastas 10 korda, nimelt: 20. sept., 20. okt., 15. nov., 30. nov., 20. det., 20. jaan., 20. veebr., 20. märtsil, 20. apr. ja 20. mail.

Tellimishind: aastatellijaille 20 senti number, üksiknumbritel tellijaille 25 senti number.

Kandkem põlevad tunglad kodudesse!

Oleme elanud raskeil ajal, oleme kandnud orjaahelaid, oleme sunnikombel vastu võtnud mürgistavaid võõr-mõjusid, mis on meid tihti harjutanud halvustavalt nägema oma. Oleme olnud sunnitud toitma endid võõra vaimsusega, mis on rüüstavate rõugetena jätnud jälgi meie rahvuslikku mõtlemisviisi ja vaimuelli, kuid ka väliseisse kombeisse. Oleme äganud kehaliselt ja vaimselt võõraste vägi-vallavalitsuse all, mille survest kummardus küll selg, kuid ei murdunud, nagu sooviti. Rõhumisaastail koguti jõudu, peideti see sügavamasse südamesoppi, kuni saabus aeg, mil rahvaste vabaduslaine uhkavad vood vajusid kohisedes üle meie surmavaisse sügisudusesse mattunud kodumaa. Siis sirutas vetruvalt püsti eestlase selg ja paiskas piiride taha võõrad võimuhitsejad. Noorusliku vaimustusega astuti põlisele vaenlasele vastu, ja noored olid need, kes esimestena viisid isamaa urkivile oma elu. Verega kas-

tetud kodumaa pinnast kerkis vabaduse tulilill ja andis eestlasele taas võimaluse iseseisvalt ja omapäraselt juhtida riiki ning korraldada elu.

Elu ehitamine ja riigi rajamine võttis aja ja argielu askeldused sumbutasid (või vähemalt lükkasid kõrvale) esialgse rahvusliku vaimustusleegi ning jätsid unarusse ja koristamata sajandite jooksul kogunenud saastahunnikud — võõr-mõjud. Üheks sellaseks pealesunnitud võõr-mõjuks on meie võõrapärased „liig-nimed“, mis anti meie esivanematele mõõdunud sajandi esimesel veerandil mõisniku või mõisakäsilase „armulisel“ hoolitsusel. Sellest ajast alates kanname igasuguseid mann-, son-, berg-, wald-, of- jne. -lõpulis ja muid võõrnimesid. Praegu on veel ligi 50% eestlastest võõrapäraste nimedega. Pool Vabariigi eesti soost kodanikest kannab veel orjaaja rüvetavat märki! On kui lõikav ironia, et isad ja emad, kelle pojad vaenuväljal nõrgusid tühjaks elumahlast, et vennad ja

õed, kelle vennad andsid kõik isamaa kaunima tuleviku hääks, et need kannavad rahulikult edasi oma poegade ja vendade hävitajate poolt antud sundnimesid. On viimane aeg vabaneamiseks neist kurba minevikku meenu-tavaist jälgedest. Tuleb raputada maha võõrad hilbud. Sellega võimaldame rahuliku une isamaa eest langenuile, sellega tasume väikese osagi sellest tänuvõlast, mis me võlgname igavesti uinu-nuile, ja sellega tõmbame ühtlasi ka kriipsu tumedale minevikule ning näi-tame, et oleme elujõuline rahvas, kes elab ja läheb vastu heledale tulevikule. Ja lõpuks sellega võtame aluse meie igivanade vaenlaste väidetelt, et eest-lased on kultuuritud, et meil ei ole midagi originaalset, sest kõik kultuur-vara, mis meil on, olevat sakslaste loodud, et meie ei olevat suutelised endid valitsema, mida näitavat ju ka see, et meie tuntuimaiks riigimeesteks ja juhtideks-valitsejateks olevat vaba-meelsed balti sakslased.

Noored olid need, kes ennastohver-davalt astusid esimestena võitlusesse välise vaenlasega. Tänapäeva noorte ülesandeks an nende töö jätkamine sisemisel frondil ja sealt edasi ehitamine, kus nende töö pooleli jäi. Noored on kõikjal olnud kaunite aadete kand-jaiks. Noorus on alati lehvitanud võit-luslippu kõige iganenu ja inetuse vastu, mis ka loomulik, sest noorte päralt on tulevik ja neist enestest on sõltuv, millist nägu omab nende tulevik ja kodumaa. Noored on need, kes anna-vad uuele Eestile näo, sellepärast astuge igavesti loitva isamaalise ja rahvusliku uritule juurde, süttige sellest ja süüdake tunglad ning olge tulekand-jaiks kodusesse, sütitage vanemad, sütitage sugulaskond, kiskuge nad ene-sega kaasa ja kiskuge maha, mis meile häbistav, ajage laiali mineviku tume-dad varjud! Nõudke, et eestistataks võõrapärane nimi! Ärge väsiges tuld näitamast, kandke põlevad tunglad kodusesse ja peletage sealt loidus!

A. Raitelo.

Yhel õhtul.

*On kurbus imeline rinnan,
on hingepõhjan nukker vaikus,
kun äsja hele rõõmsus kaikus.*

*Õhk jaheneb; päev leebelt raueb.
Käo hõbe-kukku kuulduub kaugelt
öön tumeneva laane laugelt.*

*Soov nukker, tunden mulla hõngu
ja enda olemistki muldset:
veel viivuks näha päikest kuldset,
veel põimitseda elulõngu, —*

*veel hingen õhatada loitu
ja aja tulevase koitu
sün võitlusmeelselt ihata! —
Veel armastada, vihata!!*

*Yksainus kord on pyha õigus
kesk elu lagedaid ning tuuli
sul lasta lendu võitluskuiuli:
siis langed kylmalt, vaikselt, hääle-
tumalt suuli... —rt.*

14. 06. 34.

Tulikera.

(Järg.)

Ei olnud ylemise korra elaniku elu-avaldised ainsad, mis Liisat häirisid. Veepange sanga krägin näis nyid nii väiksenä sellele, mis uut tuli. Siis taipas Liisa äkki, kui vaikselt olid siiani hiilinud päevad. Nagu vargsi. Ei osanud siis aga nagu lugugi pidada sellest vagusast elust — sellest magusalt venivast, õndsast, rahulikust.

Nyyd oskas vastastoa yyrnik midagi paremat kui harilik kolistamine. Ning Liisa arvas õigusega: „Miks tal midu see peakera nii kohevil ja silmad piluli — ei see pole lihtne. Kylvap tal seepärast ongi sihuke imelik olemine, et pole õiguse-inimene. On hoopis midagi keerulisemat.“

„Tea, mis see peremees kyll mõelgu.“ arutles Liisa, „et võtab endale taolise imeteo korterisse. — Mõistlikke inimesi ka hulgub vahel peavarjuta — võiks parem neile... Vist lust on korteris narre pidada.“

Ja kojamehe näine tuli, ytles ka Liisale kähku ja targalt:

„Vist elukesel kaunis kitsas sul nyyd. Näh — tudent on, aga sinna paremasse, sinna peenemasse kohta ei saandki. Tuli siia Kõverdi tänava otsa kolama ja enda hõlmu lehvitama.“

Juba vara algas vurin ja vilistamine vastastoa. Hundas nagu mingi rehepeksumasin. Sekka kostus tagumist ja kloppimistki. Liisa õrn syda võpatu — tea, kui on veel mõni inimene, Kes teab siis? Nutab ja huilgab vahel nagu laps. Kapis Liisal üks roosa-rohelise-kirjude kaantega raamat — säääl on pikad lood inimeste piinamisest. Kõiki koledusi kyll olgu! Ei julgenud lugedagi neid õuduse-jutte, hakkas kummitama. Nyyd aga kuule ysna enda lähedal koledaid hääli. Öösi vahel jääb nagu soiku õige yyrikeseks, aga ega sellepärast lõpe. Käib peremeeski vahel vaatamas, muheleb ja vaikib teine. Veidrad inimesed! Kui Liisa hädal-dab, viskab peremees aina käega. Käsi teisel alati niisuke rusikas, tõmbisõrmeline. — Mis Liisa veel sepikojas

tegevat, kuhu ta raudteejaamas või vabrikus oma kõrvad panevat, kui nyyd sellest väikesest häälistsusest nii ärevusse satub. Noorhärära olevat tark nagu ei keegi muu. Nii tark, et võivat varsti Liisa ysna siit eemale lennutada. Liisa olevat ysna tilluke ja väetikenä selle suure tarkuse kõrväl.

Vaatas Liisa aknast välja. Sygis raputas õhtralt vihma ja jagas tuuli, mille järskudes puhangutes tundus nagu teraskilde. Näugus kass ja nuusutas tänavkive. Märg ja kylm... Liisa aknakardinad olid augulised, narmad tompus ja sassis. On neil kyll aastaid. Hale päris... Liisa silmääärtes sygeles. Nutt. Oleks poegki siin — saadab aina raha elatiseks, käseb olla ja elada. On teine vist pealinnas või mujal, kuski väga kaugel. Käis Liisagi kord säääl ja tuli jälle kiiresti tagasi. Halb oli säääl, kus kõik keerles ja virvendas. Polnud see elu, — see oli möll, igavene rähklemine, nagu mingi mõttetu segu.

Kojanäine — Liisa ainus mõtteosaline — tuli uuemate uudistega. Sellal, kui Liisa silmitses kardinaid ja mõtete-ga askeldas, pistis ta agaralt ymmara ninaotsa ukse vahelt sisse ja hyydis:

„To tudeerija, to hullukene ikke, see teeb yhte maailma-imet. Ei teand aimatagi, et see vilistamine niisukest asja töötab.“

Liisa — vanainimese — liikmeis turgatas.

(Järgneb.)

H. P.

Luulemeistreitl.

Kui mõtted sind kisuvad kui purejad koerad, siis kihuta nad kui koerad julgusekepigä enesest eemale.

Juh. Liiv.

Olgu elu heitlus, võistlus,
sõda, sõitlus,
painav tõelikkuse rõhk:
kõik on kokku unenägu.

G. Suits.

Maret köögist.

Hiljuti kolisime uude korterisse. Esi-algu ei suutnud ma kuidagi uute ruumidega ära harjuda ja mulle näis, et peale meid on meie tubades veel keegi. Mõnikord öösi kuulsin mingisugust õrna häälightsust ja ma ei saanud mitte aru, kas oli see unes või ilmsi. Päeva rääkis sellest emale, tema aga naeris ja ütles, et see oli muidugi hiirte piiksumine. Siiski jäi minus püsima ime-lik rahutu tunne.

Ühel päeval ütles väike vend Jüri, et tema on ka mingisugust piiksumist kuulnud köögi poolt. Nüüd oli mul juba enam-vähem kindel tunne, et asjad pole kõik korras.

Siis juhtus see aga ühel päeval pä-rastlõunasel ajal — juhtus see, mida ma praegugi uskuda ei suuda. Olin parajasti köögis, kui äkki kuulsin selgesti appihüüdu. Hää! kostis nagu kaugelt ja oli nii õrn ja armas, et ma kohe igasuguse kartuse kaotasin (muid-
de ma kardan koledasti tonte). Hakkasin kuulatama, kust hää! tuli. Näis, nagu seina seest veekraani kõrvalt. Vaatasin juhmilt seina peale — ja oh hirmu: näen, et nagu liiguks midagi värvi all, isegi mõrad olid värvi sisse tekkinud. Imelikul kombel ei kartnud ma sugugi, vaid haarasin noa ja hakkasin värvi maha kaapima. Suur oli mu üllatus, kui värvi alt nähtavale tuli seina päälle maalitud väike tüdruk. Tal olid mustad sassis juuksed, silmad olid kole suured ja veidralt viltu, nii et üks silm vaatas aknast välja ja teine pliidi poole. Üks põsk oli punane ja teine sinine; nina, suu ja lõua asemel olid tal rohelised täpid, nagu oleksid nad sõr-meotsaga sinna litsutud. Käed ja jalad olid koomiliselt laiali. Riided olid aga liiga värviga koos, nii et aru ei saanud, mis tal seljas oli. Ta rääkis nii tasase häälega, et ma ennem seda aimasin kui kuulsin. Ta lõõtsutas kangesti ja kogeles suure vaevaga:

„Suur tänu sulle, et mu päätsid, muidu oleksin ära lämbunud, ja süüa tahan ka väga. Anna nüüd mulle ruttu süüa“. Ma olin imestusest keeletu, kuid siiski taipasin kohe talle toitu tuua. Tõin ruttu saia, sahvti, magu-said kooke ja tükikese šokolaadi. Pa-nin selle kõik tema ette tooli peale ja mõtlesin endamisi, et kuidas ta nüüd küll sööma hakkab. Ta nagu luges minu mõtteid ja ütles, et ega ta nii ei söö nagu teised, s. o. inimesed, vaid tal saab kõht täis söögi lõhnast. Ja seina peal olevat ta ju kinni. Kui ta oli söö-nud, hakkas ta mulle jutustama, kuidas ta siia oli sattunud.

Kõneles nimelt nii: „Enne elas siin ka üks perekond, kus oli väikesi lapsi. Kord oli tolle perekonna tütar Laine maalinud seinale minu pildi. Siis hakkas ta oma vennaga mängima ja näi-tas vennale, et oli maalinud mind. Vend ütles: „Paneme talle nimeks Ma-ret ja kutsume ta mängima.“ Ja nad kutsusidki: „Maret, tule ka mängima“. Korruga tundsin, et nagu mingi ime-vägi viis mu seinalt maha. Sellest ajast tean, et saan seinalt lahkuda ai-nult siis, kui mind kutsutakse. Ma hakkasin nendega mängima, nad and-sid mulle süüa ja juua nagu sinagi. Olime juba tükk aega väga rõõmsasti mänginud, kui kuulsime, et nende ema ja isa tulid koju, ja kohe tundsin, et mind salapärane jõud jälle seina peale tagasi kiskus. Lapsed kutsusid küll mind ja rääkisid isa-emale, et olime mänginud, aga nemad ei uskunud seda.

Paar päeva me ei näinud üksteist, kui ühel õhtupoolikul kuulsin, et mind hüüti: „Maret, tule meiega mängima.“ Siis tundsin jälle, nagu oleks mind sei-nalt tõugatud. Nad andsid mulle jälle süüa ja jutustasid, et olid olnud maal talus ja tulnud nüüd tagasi.

See oli ilus aeg, ja nii viibisime veel tihti koos, kuid ma sain ainult siis sei-

nalt maha tulla, kui mind kutsuti ja kui lapsed üksinda kodus olid. Need olid hääd päevad, millal ma nendega mängisin.

Siis aga ükskord tulid nad ja ütlesid, et sõidavad päriselt ära maale. Mul oli hirmus kahju neist lahkuda ja ma nutsin mitu päeva järgimööda. See pärast ongi mu riided nii ära määrdu- nud. Sa maali nüüd mulle uus kleit.

Nüüd algasid mul halvad päevad, kus sain tunda nälga ja igavust. Ühel päeval tulid siia koledad mehed ja hakkasid värvima ja kleepima. Siis tulite teie ja hakkasite siin elama. Nüüd ma hakkasin appi hüüdma. Ma karjusin mitu päeva, kuni ei jõudnud enam, sest olin näljas. Isegi nutta ei suutnud ma enam — pisarad olid otsa saanud. Värisesin ahastuse pärast, ja kole hirm tuli peale mõtte juures, et pean siin üksinda surema. Viimaks ometi kuulsid sa mind ja päästsid ära, ja nüüd olen ma nii õnnelik, sest teie olete ka head lapsed.“

Mina jutustasin talle, et mõnikord öösi kuulsin õrna häälsust. Mul oli väga kahju temast. Kutsusin oma venna ja õe seda imet vaatama. Maret jutustas neile ka oma saamisloo. Ma ütlesin vennale, et seesama hääl, mida me kuulsime, oligi Maret appi- hüüd. Hakkasime nüüd ka mängima. Ja tõesti oli temaga imehea mängida — nii armas ja hea südamega oli Maret. .

Oli juba hilja, kui Maret ütles, et ta olevat väsinud. Täna olevat ta nii õnnelik ja palus, et me teda mitte üksinda ei jätaks. Ma andsin talle veel kord süüa. Korraga oli ta juba seinapeal, viipas sealt meile käega ja uinus meie nähes magama, õnnelik naeratus palgel. Mul oli väga kahju ja süda

valutas mingipärast. Teisel päeval, kui ärkasin, oli mu esimene mõte minna kööki vaatama Maretit. Kuid suur oli mu kokkumine, kui ma leidsin puhta seinat.

Siis tuli ema ja hakkas minuga tõrelema, miks ma olevat seinat ära maalitud. Ma kutsusin ruttu oma õe ja venna ja rääkisin, et Maretit enam ei ole. Küsisime emalt, et kuhu nukk jäi, mis oli seinat päälle maalitud. Ema ütles, et ta oli kõik seinalt ära pesnud. Meil lastel oli kole kahju ja me nutsime ja kutsusime Maretit mitu päeva, aga ei tulnud ta enam millalgi. . . !

Nüüd näeme teda harva, kuid unes, ja mängime temaga. Ta on palju muutunud välimuselt. Tal on kullast ehted kätel, kaelas pärlid ja toredad, ime- lise õrnast siidist helesinised riided seljas. Ma ei ole kuski niisuguseid asju näinud. Ja kui ilus ta on! . . . Ma arvan, et ainult inglid võivad olla nii ilusad. Ta jutustab, et ta nüüd olevat lõpmata õnnelik. Meie ärgu nutku enam tema pärast, sest tema olevat nüüd kodus oma isa ja ema juures. Tema isa olevat kuningaks Päikesemaal. Korra olnud ta vallatu ja ema saatnud ta karistuseks meie maale, et ta tunda saaks, kui halb on võõrsil üksinda olla. Selleks andnud ta lastele mõtte teda seinat päälle maalida.

Kui ta meie juures viibinud, olnud tal kõik meelest ära läinud, kes ta on. Nüüd lubatavat tal tulla ainult heade laste juurde, kui nad enne uinumist teda väga igatsevat näha. Lubas ka edaspidi meie juurde tulla, kui jääme niisama headeks kui seni.

Jõuluööl lubas knidlasti meie poole tulla.

Miira Unelm.

(I kk.)

Aleksis Kivi „Nõmmekingsepä“ „Vanemuises“.

See lavateos annab meile huvitava ülevaate, pildi soome talupoja elust ja selle kangekaelsest iseloomust. Kivi oskab meisterlikult luua rahvustüüpe oma soomepärase psühholoogia ja raskemeelsusega; Kirjanik on tungi-

nud selle rahva üdise ja valgustab hästi selle voorusi ja pahesid, luues oma osava sulega algupäraseid karaktertüüpe. Näidendi keskkujuks on isemeele „harjastutiline“ nõmmekingsepa poeg Esko. Noor näitleja A. Re-

MAASTIK.

H. SIKÄ.

bane esitas selle osa ootamatult hästi, mõjudes oma hää tõlgitsuse, miimika ja värskusega. Mõnes kohas oleks olnud küll soovitamam süvenemine ja „liigse karjumise“ vähendamine, et anda kunstiküpsemat mängu, kuid üldiselt suutis Rebane ühineda Esko liha ja verega. Hoogne ja haarav oli Esko pulmapeol. Tormitses, räuskas, raevunud puukingsepa üllast rahust ja meelegendusest, mis teda otse hulluks tegi; kakles nii, et sabakuuel tükid väljas, paikas metsikus vihahoos pulmalaua ümber ja — kadus. Oi siin oli Esko tore! Palju toredam oma jõuetus vihahoos, otsides eset, mille kallal võiks „jahutada meelt“, kui metsas, tuuseldades võitjana kõhna rätsepillimeest. Olgugi et Esko tüüp oli laval kohati liiga toores, ürgjõuline ja mõnikord natuke vähepakuv, siiski võis üldiselt Rebase mängu jälgida suure naudinguga.

Halenaljakas oma naiseliku hääle ja „õhulise“ kehaehitusega oli rätsep. Tuletas tahtmatult meelde arvamust, et rätsep peab kõndima, triikraud taskus, muidu võiks tuul ta õhku puhuda.

R. Ratasepp kingsepana oli oma osase süvenenud ja mängis hästi. Ta batud olid ka pisemadki momendid, mis on just tarvilikud tõhusa üldmulje saavutamiseks. (Kahju ainult, et ta vii-

mases vaatuses „rööpast välja“ kadus.)

Ilmetult ja kohmakalt esines Maani peigmees sepp — A. Rüütli. Miimikat tal oli, kuid üldmulje oli kuidagi saamatu ning kehavõitu. Väljendustes on ta liiga ruttav ja kuiv. „Küll ma olen rõõmus ja õnnelik!“ ütles ta oma mõrsjale, kuid seda nii, nagu loeks ta seda mehaaniliselt mõnest raamatust, esile toomata üldse tundmusi. Ta ei suutnud miljööle kohaneda, ei suutnud oma osale sisse elada, esinedes kuidagi erakuna, pääliskaudsena.

Samuti ilmnis igavust ka H. Piller'i mängus, kes esines Esko venna Iivonina. Hõiskas ja juubeldas küll, kuid seda nii pillerlikult elutult, tühiselt. Puuduks nagu hing ta kehastatud kujul.

J. Tülkov puukingsepana mängis hästi ja rahulikult ja ei jätnud eriti midagi soovida.

„Tuliharki“ — kingsepa Martat — esitas A. Tannebaum, tõlgitsedes õieti oma algkaju hingeelu, esitades seega kõigiti reaalse ja usutava naistüübi.

Üldiselt rahuldab see etendus, sest mõne osalise konarlikku mängu aitas katta teise värse ja hoogne esinemine. Jääks ainult soovida, et lavastaja üksikuid osi veel viimistleks parema üldmulje saavutamiseks. R—n.

Neistsinaseist lahkunuist.

IX lend 1930. a. — Vc klass.

(Järg.)

Novella Kuke melk — m. a. Vb klassi Floora õde, elas tookord vanematega raudteejaamas. Temperamentne, brünett, ümmaravormiline ja täidlane neiuks arenev tütarlaps. Oli teine alul ikka päris pisike plika, kuid kasvas jõudsalt ja lopsakalt. Klassis ta oma temperamendil küll erilisel ei lasknud pulbitseda, kuid mujal pool ei saanud ta ise ega teised talle liikuvuse puudust ette heita. Opingud läksid päris korrapäraselt, kuigi nad oleksid võinud minna Novella annete juu-

res paremini. Erialalisi huviseid kooli keskkonnas ei avaldanud. Läbisäämise suhtes ei võinud keegi teha talle etteheiteid. — Keskkooli lõpetamise järele oli tudeng kuski korbis, praegu teenib endale eluülespidamist raudteekontoris.

Hedvig Kukk — arvatavasti Tähtverest, kad. piiskopp Kuke „vamilist“. Kena, armas, peeneliku nõtkes kehaga, blondi ja brüneti värvitooni vahel kõikuv. Kasvult keskmise piiris. Muhe, tahe, viisipärase käitumi-

sega, sümpaatselt rahulik, köitva olemusega. Täitis esiletikkumata hoolega oma ülesanded, suhtus korrektse asjalikkusega pedagoogesse ja kaasõppureisse, võites nende lugupidamise ning poolehoiu. — Minu teada abiellus ta peatselt pärast kooli lõpetamist (võib olla, et ka eksin); on näha küllalt tihti Tartu publikkonnas.

Alvi Kull — vormiliselt peretütar Helmest, hiljem Aakrest, siiski tegelikult rohkem õpetaja D. Koppel'i kui oma isa perekonda kuuluv — on ju Alvi armulise pr. Koppel'i õde. Sataän, noorelt piltilus, graatsiline plika ja on seda kahtlemata praegugi. Küllalt usin, varakult arenenud, käitumiselt hea, kõiki õpilase ülesandeid korralikult täitev. Õpib ülikoolis, „Filiae Patriae“ liige.

Leida Käpa — küllap vist maalt. Samuti korralik ja viisakas koolilaps blondipoolsete, keskmisekasvuliste ja muhenemisaastais olevate tütarlaste perest.

Linda Kärp — ka vist maalt. Päris tublisti blond, märksa täiskasvanud, pisut vahest puisem kui eelmised, seevastu oma loomult kuidagi tüsedam, vanainimeselikum. Rääkimiseski oli nagu jõudu ja kindlust. Käekiri kõneldes asjalikkusest, väljakujunenud püsivast isikust. Oma tõsiduse juures oli temas pidurdatud meeldivat huumorit, mis sobis hästi ta üldise lihtsusega. Praeguse elujärje kohta puuduvad teated.

Salme Leik — kust, ei mäleta. Rohkem omaette iseloom, ometi mitte säärane, keda elu ei huvitanud (vahest

huvitas rohkem kui mõnd teist), pisut à la Kont ja à la Kukk (vt. eespool), kuid kaugeltki mitte täiesti. Nõtkete liigutustega, natuke nagu hajameelse olekuga, mitte andetu, kuid oleks võinud olla aktiivsem. Jälle on teadmata ta hilisem elukäik.

Leida Lõhmus — Tartust. Röömsailmeline, valgepalgeline, tumedajuukseline, värsket naeratusega, keskmist kasvu, küllalt väljaarenenud tütarlaps. Alati vormis, mitte kunagi ennast unustav, ikka vastusevalmis õpilane, kuigi vastused ei tarvitsenud igakord täppi minna. Kaunikeselt meeldiv oma olemusega. Küllalt elupraktiline. Teenib praegu Tartus suleametnikuna — tema juba hädasse ei jää.

Helmi Miitra — tõsimeelne, siiski mõninga huumorisoonega tütarlaps Herne tänavast, kad. tsinkograafi ja majaomaniku tütar. Tumedajuukseline, oma plastilisuse ja väleduse poolest läinud aasta abiturientidest Miitrast kaugelt taga. Seevastu aga iseloomult nagu tüsedam, oma olemuselt tõsielule nagu lähedasem, kindlasti aga asjalikum. Õpinguis normaalselt jõuduv, T.T.G. õpilasena oma kohustustist hästi arusaav, T.T.G.-le alati kaasatundev. Täpselt ei tea, millega praegu tegeleb.

Aino Montag — maalt. Jälle tõsine, tumedajukseline ja juukselise, parajat kasvõ õpilane. Endasse tõmbunud, kavakindlalt ja vaikselt rühkiv, kõigiti laitmatu. Kas on maal või linnas praegu, ei tea.

Alter ego.

Vilistlaskogu oli koos.

T.T.G. Vil.-kogu pidas pühap., 14. skp. k. 11 oma peakoosolekut rohkearvulise osavõtuga.

Võeti vastu uus parandatud ja täiendatud põhikiri ja arutati teisi Vil.-kogu ellu puutuvaid küsimusi, muuseas kooli 15. aastapäeva pühitsemist. Valimiste tulemused: P. Välba

juhataja, N. Peterson juhataja abi, H. Sokk-Väärsi kirjatöimetaja, L. Niggol kirjatöimetaja abi ja J. Sams-Riives laekur. Majaemaks sai H. Keder, fondihoidjaks L. Kulpson, kartoteegi korraldajaks B. Huik ja revisjoni-komisjoni liikmeiks M. Ülper-Müür, L. Pirn ja A. Saar.

Kirjanduseteooria konspekt.

(Järg: 1934. a nr. 9 pooleli jäänud.)

Riim.

Kas iseseisvaks kirjanduseteooria osaks või meetrika alaosaks võib pidada riimiteooriat, riimiõpetust ehk harmooniat. Riim on värsside lõpposade häälikuline kokkukõla. Riim algab kas viimase või eelviimase rõhutatud silbiga. Kui palju silpe jääb riimi algusest kuni värssi lõpuni, nii mitme silbiline on riim — kas ühe-, kahe-, kolme- või neljasilbiline (pikemaid riime on harva). Ühesilbilist riimi nimetatakse silpriimiks ehk meesriimiks, kahesilbilist — trohheiliseks ehk naisriimiks, kolmesilbilist — daktüüliliseks ehk libisevaks, neljasilbilist — peooniliseks, hüperdaktüüliliseks ehk üllibisevaks.

Heades ehk nn. täisriimides peab riim algama pearõhulisest silbist, peab erinema oma vastasriimist peamiselt riimi algava konsonandiga ja peab olema sellesamas vältes mis vastasriimigi; näit.: tuul — huul, prae — krae, meri — veri, kippuda — rippuda, künkalisi — rünkalisi. Vahel puudub riimi alguses konsonant, mis aga ei tumesta riimi headust: luba — uba, kuluma — uluma, tõe — õe. Nende riimide puhul tuleb ka veel seda märkida, et siin on pearõhulise silbi vokaalolulus alati üks ja seesama (nn. vokaalriim: uu—uu, e—e, ae—ae, i—i, ü—ü). Kõneldakse ometi ühtlasi nn. konsonantriimist, kus on riimi algavad konsonandid ühesugused, aga pearõhulise silbi vokaalid on erinevad (teised järgnevad häälikud on jälle ühesugused): kära — kera, juhtuda — jahtuda, kiikus — kaikus. Sääraseid riime aga ei ole soovitatav tunnustada õiguslikkudeks riimideks; neid võib pidada enim ebatäpseteks riimideks, või tuleb arvata irdriimide hulka (vt. allpool). Soovimatuid, halvust või lubamatuid riimest märgime siinkohal järgmiselt: lõpmata — nägema (riim ei alga pearõhulisest silbist); ruttan linna — selle hinna (riimsõnad ei ole ühes ja seesamas vältes); ära tule — põrgutule, tähendelles — kumardelles (riimid ei erine teineteisest milligagi; esimene näide sobib vaid riimimänguks); tulen — olen (rõhulise silbi vokaal on erinev, kuna konsonantriimi ka ei saa olla); lahkeste — südame (pro lahkesti — südamesse), kandsid — pandsid (pro panid), isamaa — kangaksa (pro kangaksi; kõik kolm viimast riimipaari sisaldavad eksimusi õigekeelsuse vastu); nüüd kallis pühapäev on käe' (pro käes) — ja heledasti paistab päe' (sõnade vägistus); eesti ühendatud hulk — tõde sinu sõja tulk („tulk“ — mõtetu sõna).

Peale eesitatud täisriimi on veel irdriim (sõnast „irduma“ = eralduma, lahku minema), milles kõik häälikud, alates pearõhulise silbi vokaalist, pole ühed ja needsamad, kusjuures on tegemist kolme eri irdriimi nähtusega: a) tüviiruline riim: särk — kark, poodu — joobu, põrmus — kõrvus; b) lõppiruline riim: tipud — kipub, saja — kajaks, kui — luid, vist — kristlus; c) segairuline riim: sõrmi — põrnik, lindist — ringiks. Irdriimid tugevad peamiselt assonantsi ja dissonantsi printsibile. Eesti rahvalaul lõppriimi ei tundnud; riimi aset täitis seal alliteratsioon ja assonants (vt. alaosa „Ilukõla ehk eufonia“).

Värssidesse paigutamise järele eritellakse järgmisi riime:

1. Paarisriim (skeem: aabbcc jne.):

Vaatan nagu läbi **uju**:
nägemus ja võrdlusk**uju**.
Jaamaesine ja **lipud**,
kroonu, seltskonna siin **tipud**.
Torukübar, daami **kinnas**,
kannus, suudlus pooles **vinnas**.
Munderkuues õpilased,
Moosekandid, pilli **vased**.

(G. Suits.)

2. Ristriim (skeem: abab):

Tere, tuuled, tere, **meri**,
vaba jälle olen **ma**.
Tuuletaktis tantsib **veri**
üles, alla laintega.

(H. Visnapuu.)

3. Süliiriim (skeem: abba):

Kuis luksub haledust su väike valge **rind** —
sul tiivalöögiks igatsuse **kiirus**.
Nii lendled kerges graatsilises **tiirus**,
sa punanokaline **merilind**.

(M. Under.)

4. Vaheriim (skeemid erinevad; selles näites: 0a0a).

Üks suu nii vana
kui mullake
ja mõtteis nagu
nii tõsine.

(Juh. Liiv.)

5. Segariim (skeemid erinevad; selles näites: abcba):

Koiduhelgis haige kodumaa,
meile, kes meil juured sinu **mullas**,
kaua siiski käies oma **teed**
üksi jääme oma hinge koidukullas,
üksi nagu unenäo **veed** —
meile viimast aset juhata.

(E. Enno.)

6. Riimita laulud (nn. valged riimid):

Hakkasid vargsi käima kuulujutud
ja kõrvast kõrva kotsid sosistused,
noil päevil hallel hääled ärevad.
Tst! Peetrilinnas sünnib suuri asju...
Agulist hulgad tulnud uulitsale...
Jah, enam veel... Kas tõesti... See on algus...
Ei liigi enam, täis ju saanud aeg.

(G. Suits.)

(NB! Kordusriimist ehk refräänist vt. „Poetilise süntaksi“ osas, punkt a.)

Aforisme keelest.

Ilma keeleta ei ole yhtki rahvust. Seepärast keel on tähtsaim, olulisim alus ning tingimus rahvuse olemasolule.

Nyydsel ajal on veel vähe sellest, et rahval oleks ningisugune keel, vaid niisama tähtis on ka, et see keel oleks võimalikult väärtuslik — rikas, peen, ilus.

Joh. Aavik.

Keelenurk.

Sõnade tähendusi.

ikka — üha

ikka — alatiselt kestev, püsiv, nagu iseenesest mõistetav; üha — järjest, ikka enam ja enam arenev, kasvav: „mina olen ikka kodus“; „meelesegadus üha suurenes“, „ta hakkas üha paremini õppima“.

enam — rohkem

enam — teatud piirini küündiv; rohkem — teatud kvantumit, hulka tähendav: „talle ei antud enam abiraha“ (abiraha andmine katkestati); „talle ei antud rohkem abiraha“ (abiraha anti edasi, kuid mitte üle endise määra); „ma ei jõua enam teha“; „ma ei jõua rohkem tunnis teha“.

vahest — vast

vahest — võib-olla, arvatavasti, ehk; vast — alles, nüüdsama, hiljuti;

„tema vahest (võib-olla) ei tulegi“; „vahest (ehk) ta ikka jõuab“; „see oli vast (alles) lugu“, „vastsündinud (nüüdsama sündinud) laps“.

ainult — vaid

ainult — tugevama, vaid nõrgema rõhutamise puhul; „vaid“ ei tohi esineda kunagi lauses esimese sõnana; ka ei tohi tarvitada mõlemaid — „vaid ainult ~ ainult vaid“ — kõrvuti ühes ja sessamas lauses: „ainult mind kutsti“; „ühte vaid ütlen“.

pärast — peale

pärast — ajaliselt hiljem; peale — lisaks millelegi või kellelegi: „pärast mind tulgu või uputus“; „peale minu oli seal veel teisi“; „peale võileibade saime täna tassi kohvigi“.

Kooli elu.

T.T.G. klasside omavalitsused 1934. a.

Ila kl.: klassivanem — Taissia Konsen, kirjatoimetaja — Heldin Kivi, korraldaja — Virge Tork, haridusj. — Maria Reeben, laekur — Heljo Nõmmik.

IIB kl.: klassiv. — Linda Sastok, kirjatoimet. — Linda Reevits, korrald. — Agathe Kaupmees, laekur — Elfriede Mõrd, haridusj. — Lydia Laar.

IIla kl.: klassiv. — Lisette Sööt, korrald. — Linda Nukk, laekur — Maie Mikk, haridusj. Hellen Tobias, kirjat. — Ursula Sarapuu.

IIIB kl.: klassiv. — Pauline Preedik, korrald. — Eufrosine Kukemelk, laekur — Laine Kikas, haridusj. Helvi Kullam, kirjat. — Frieda Krimm.

IVa kl.: klassiv. — Kaja Tamme-mägi, kirjat. — Helga Soobik, korrald. — Irene Malleus, haridusj. — Livia Reinberg, laekur — Ilse Tomberg.

IVb kl.: klassiv. — Lilly Mals, kirjat. — Vilma Leetsi, korrald. — Aino Vaher, haridusj. — Linda Lanter, laekur — Elfriede Kipasto.

IVc kl.: klassiv. — Aino Jürgenthal, korrald. — Selma Willmann, haridusj. — Salme Juudas, kirjat. — Sylvia Lõhmus, laekur — Leida Vint.

Va kl.: klassiv. — Alma Parmson, kirjat. — Linda Bergmann, korrald. — Selma Sisask, haridusj. — Inna Mälborg, laekur — Leida Morgen.

Vb kl.: klassiv. — Hilja Albert, kirjat. — Aino Kosesson, korrald. — Hilda Jääger, haridusj. — Helgi Puusepp, laekur — Leida Tigane.

Vc kl.: klassiv. — Linda Arike, kirjat. — Elli Paap, korrald. — Auguste Öunapuu, haridusj. — Heljo Jaik, laekur — Ella Mutso.

T.T.K. klasside omavalitsused 1934. a.

I kl.: klassiv. — Agrepiine Tomasson, kirjat. — Helga Adamson, laekur — Tamara Karu, korrald. — Leili Kübarsepp.

IIla kl.: klassiv. — Virve Liik, kirjat. — Marta Poots, korrald. — Kaja Otsasson, haridusj. — Iriina Mölder, laekur — Laine Kuulberg.

IIIb kl.: klassiv.—Ada Grossberger, kirjat. — Aino Hunt, korrav. Aino Räisa, laekur — Karin Brett.

Koolinäitus T. T. G. 15 aasta kestuse puhul

kevadl 3. ja 4. juunil oli parim ja täiuslikum, mis üldse on olnud meie kooli kestes. Peaaegu kõik osakonnad olid hästi esitatud. Külastajaid oli palju. Erilise tähelepanuga süvenesid pikemat aega näitusesse linna-koolivalitsuse juhataja K. Luik ja koolinõunik J. Lang. Kohalikkude koolide õpetajad vaatlesid peamiselt oma õppeainete osakondi, oli ka ekskursioon teistest koolidest. Näitusel demonstreeriti tegelikult laulu, muusikat ja võimlemist, mida seni ei ole tehtud koolinäitustel.

T.T.G. abiturientide üldkoosolek 4. sept. kell 14.

Koosolek toimus ajaloo-klassis. Päevakorras oli abiturientide-märgi küsimus ja kokkutulekuaja kindlaksmääramine.

Dir. Roos tervitas abituriente, andes ühtlasi ka mõningaid juhtnööre eelseisvaks tegevuseks. Abiturientide vanemaks valitakse H. Puusepp, laekuriks I. Mälberg, sekretäriks K. Vendt. Järgnevad vaidlused abiturientide märgi üle. Otsustatakse formaat ja graveerimismoodus. Arutellakse ka üldist abiturientide väljasõitu. Kokkutulekupäevaks määratakse 1. mai 1940. a.

Abiturientide märkide kättesaamine toimus 15. IX 34 matemaatika-klassis kolmanda tunni ajal. Õhus tundus kuidagi pidulikkust ja ootusärevust. Kujuneb ju märkide saamine omaette suursündmuseks ja jäädavaks elamuks.

Hr. J. Roos ütles enne märkide kätteandmist igavesti meeldesööbivaid sõnu, toonitades, et need märgid olgu alati meiega ja meie jäägu nendega.

Neljandad klassid olid toonud valgeid nelke, mis selleks puhuks jäid äsjasaadud märkidele päevaseks ehteks. Olles igauks saanud märgi, tervitas abituriente klassijuhatajate poolt hr. V. Käpa. Seejärele võttis sõna

prl. S. Pruuden, lausudes südamlikult: „Soovin, et te ikka nii ilusaks jääksite, kui praegusel hetkel.“

Nägudel rõõmusära, õnnitleti üks-teist. Järgnes pildistamine saalis.

T.T.G. ja T.T.K. Esinduse koosolek 20. IX 34 kuuenda tunni ajal.

Päevakorras olid järgmised punktid:

- a) Õpilaspere valitsuse kinnitamine,
- b) ajalehe toimetuse kinnitamine,
- c) Õpilaspere kohtunikkude valimine ja
- e) üldisi küsimusi.

Esindus kinnitab Õpilaspere valitsuse järgmises koosseisus: Lilli Mäls IVb — korraalvur; Inna Mälberg Va — laekur; Helga Nigol Vb — kirja-toimetaja; Aino Kosesson Vb — haridusjuht; Aino Jürgenthal IVc — ringidejuht.

Ajalehe toimetuse koosseis kinnitatakse järgmiselt: H. Puusepp Vb, A. Repson Vb, H. Albert Vb, L. Reinberg IVa, H. Tobias IIIa-g., L. Herman IIIb-g., E. Mörd Iib-g.

Kohtunikeks valitakse: L. Sööt IIIa-g., J. Dreiman Vc, S. Sisask Va.

Pääle selle tehakse esinduses järgnevad otsused: a) iga klassi esindajad on kohustatud informeerima oma klassi kõigest Esinduses toimunud: b) kõik T.T.G. ja T.T.K. õpilased peavad üksteist sinatama ja tervitama.

T.T.G. Kirjandusringi avakoosolek 11. IX 34 ajaloo-klassis kell 17.

Avakoosolekule oli ilmunud õpilasi õige rohkel arvul, õpetajaist viibisid kohal pr. E. Tooms, prl. T. Thomson, hrad J. Konks ja dir. J. Roos. Koosoleku avas endine Ringi juhataja õpil. H. Puusepp, soovides jõudu ning üksmeelt edukaks töötamiseks eeloleval aastal. Järgnes möödunud aasta tegevuse aruanne, mis näitas, et Ring on teatsenud möödunud aastal õige edukalt ja õige suure ainelise ylejäägiga. Aruanne vastu võetud, asuti juhatust valima. Ringi juhatajaks valiti üksmeelselt H. Puusepp Vb, teisteks juhatuse liikmeteks: H. Albert Vb, L. Reinberg IVa, H. Kama Vb.

Kirjandusringi raamatukogu hooldajaks valiti H. Kama Vb ja L. Hurt IVa.

T.T.G. Kunstiringi tegevuse avamine oli 13. sept. kell 17 joonistuseklassis. Koosoleku avas Vb kl. õpilane A. Kosesson, kes ka koosoleku juhatajaks valiti. Päevakorras oli: 1) avamine, 2) aruanne, 3) tegevuskava, 4) valimised, 5) läbirääkimised.

Valimisel pääsevad juhatusse: A. Kosesson Vb, H. Kama Vb, S. Arens IIIb-g., F. Krimm IIIb-g. ja V. Liik IIIa-kk. Pärast avakoosolekut, kuhu kogunud oli 40 õpilast, jagas uus juhatus ametid järgmiselt: juhatajaks A. Kosesson, ta abiks H. Kama, kirjatõimetajaks F. Krimm, abiks V. Liik, laekuriks S. Arens. Revisjoni-komisjoni valiti I. Mälberg Va ja Treumann IIIa-g.

Muusikaringi avakoosolek 21. IX 34.

Avab endine Ringi juhataja A. Vendt Va, kes ka valitakse koosoleku juhatajaks. Järgneb klaverisoolo Va klassi õpilaselt M. Sarv'elt. Asutakse juhatusse valimisele. Juhatusse pääsid: A. Vendt Va, K. Tammemägi IVa, M. Sarv Va, H. Tobias IIIa-g., L. Sütt IIIa-g. Revisjoni-komisjoni valiti: I. Mälberg Va ja A. Jürgenthal IVc.

Enesekasvatuseringi avakoosolek 27. IX. 34.

Päevakorras oli: 1) õp. hr. J. Kimmel'i referaat „Usk ja luule“, 2) möödunud aasta tegevuse aruanne ja 3) valimised.

Valimistel pääsid juhatusse: M. Sarv Va, A. Repson Vb, I. Mälberg Va, L. Reinberg IVa ja M. Reeben IIa-g. Revisjoni-komisjoni valiti: J. Enno Va ja A. Vendt Va.

T.T.G. Reaalteaduseringi avakoosolek 5. oktoobril kell 17.

Päevakorras oli: 1) avamine, 2) möödunud aasta tegevuse aruanne, 3) valimised, 4) läbirääkimised.

Koosoleku avas Ringi juhataja L. Lõhmus, soovides Ringi liikmeile jõudu ja edu eelolevaks tööaastaks. Sellele järgneb aruanne möödunud aasta tegevusest. On peetud mõningad referaatkoosolekud ja korraldatud foto-

kursused. Kavatsatud väljasõidud on jäänud ära halbade ilmade tõttu. — Juhatusse valitakse: L. Lõhmus Va (juhataja), J. Enno Va (juh. abi), K. Rüütli IIIa-g. (laekur), B. Meos Vb (kirjatõimet.), ja A. Parmson Va (kirjat. abi). Revisjoni-komisjoni valitakse H. Albert Vb ja T. Punt Va. Läbirääkimiste all võetakse peamiselt sõna Ringi tulevase töökava kohta. Otsustatakse korraldada fotokursused, kuna Ringil on oma aparaat, ja referaatkoosolekuid. Pääle selle kohustatakse juhatusse liikmed esinema referaadiga „Kuidas elustada Reaalteaduseringi tegevust?“.

Liikmemaksuks määratakse 25 snt. aastas ja selle tasumise tähtajaks määratakse 1. nov.

Koosolek lõppes kell 17,45.

„T. T. G.“ toimetuse.

„T. T. G.“ toimetuse koosseis on käesoleval aastal järgmine. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud, abid A. Raielo ja S. Liiv; tegevaks toimetajaks H. Puusepp, toimetuse liikmeteks: endised — H. Albert, H. Repson, E. Tobias; uued — E. Mõrd, L. Reinberg ja L. Herman; talituse juhatajaks on endiselt V. Käpa.

Kirjanduseringi koosolek 4. okt. 1934. a.

Refereerib A. Repson: „Nimede eestistamise tähtsusest“. Selle võrdlemisi aktuaalse küsimuse ümber kogus kaunike hulk mõttevahetusi. Referent leiab olevat saksakeelselt kõlava nime kandmise andestamatu. Oleks igapäev aeg vabaneda orjalikkusest ja mõelda enam omapärasele, sest iseseisva rahva mõtted ning teod olgu teistest sõltumatud.

Oponentiks on A. Parmson (Va), kes püüab südilt oma seisukohta kaitseda, väites, et nimemuutmisel pole mingit olulist tähtsust ega sisulist ümberkujundamist. Inimese sisim äratundmine ja rahvusest lugupidamine ei kannata võõrapärase nime kandmisel.

Õpilasi oli koosolekul rohkel arvul.

Sügispühad

on käesoleval aastal 28.—31. okt.